

א ב ויקרא אל-משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר: דבר אל-בני א ויקרא

ישראל ואמרת אלהם אדם פי-יקריב מכם קרבן ליהוה מן-הבהמה מן-

תרגום אונקלוס

א ויקרא למשה ומליל יי עמיה ממשפן זמנא למימר ב מליל עם בני ישראל ותימר להון אנש ארי יקרב מנכון קורבנא קדם יי מן בעירא מן

פירוש רש"י

בתהלים "קול ה' בכח, קול ה' בהדר, קול ה' שיבר ארזים" (תהלים מזמור כח שלנו: ד-ה). אם כן, למה נאמר "מאהל מועד", מלמד שהיה הקול נפסק. פיוצא בו, "וקול פנפי הכרובים נשמע עד החצר החיצנה" (יחזקאל ה:ה). יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר "פקול אל שדי בדברו" (שם), אם כן, למה נאמר "עד החצר החיצנה", שפיוץ שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מפל הבית, תלמוד לומר "מעל הכפרת" (במדבר שם). יכול מעל הכפרת פלה, תלמוד לומר "מבין שני הכרבים": לאמר. צא ואמר להם דברי כבושין, בשבילכם הוא נדבר עמי. שכן מציינו, שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנדים, מן המרגלים ואילך, לא נתיחד הדבור עם משה, שנאמר "ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות וגו' וידבר ה' אלי לאמר" (דברים כ:טו-טז), אלי היה הדבור. דבר אחר, צא ואמר להן דברי והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר: "וישב משה את דברי העם וגו'" (שמות טו:ג). (ב) אדם פי יקריב מכם. פשיקריב, בקרבנות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר "בקר וצאן": מן הבהמה. ולא פלה, להוציא את הרובע ואת הנרבע:

מפתח סדרי התנ"ך

התעלמות החלוקה לפרקים מהחלוקה לפרשיות פתוחות וסתומות כאן המקום להדגיש שהחלוקה לפרקים מתעלמת לחלוטין מהחלוקה לפרשיות פתוחות או סתומות, בין אם ההתעלמות היא במזיד ובין אם מחוסר ידיעה התוצאה היא שיבוש חמור. פרשיות אלו הן חלק מהותי מכתבת התורה. ההלכה היא שטעות בסימון הפרשיות פוסלת את הספר. עד שאם נמצא ספר שבו יש פרשה במקום שלא צריכה להיות, או שאין פרשה במקום שצריכה להיות, ואפילו אם יש פרשה פתוחה במקום סתומה, וכן להיפך, הרי הספר פסול. [רמב"ם הלכות ספר תורה פרק ח הלכה ג] רש"י כאן מסביר שההפסקות בין הפרשיות נועדו לתת למשה רבינו (ואף לנו, מקל וחומר) שהות לעיין בנושא הנלמד: "ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין". אם כן, הקשר הפנימי בין הפסוקים המרכיבים את הפרשה הוא מהותי. הפרדה בין פסוקים בתוך אותה פרשה יכולה לעקר ולשבש את המסר הערכי שלה. הדוגמאות הבולטות ביותר הן: בראשית פרקים ו, לב. שמות פרקים ו, טז, לב, לו. ויקרא פרק כו, במדבר פרקים כב, כו, לו. דברים פרקים ב, ו, יב, יג. ועיין במה שכתבנו בחטא העגל ובמה שנכתוב בעז"ה בסיום סדרת בהר.

הפטרות סדר א: פרופסור יוסף עופר מצייין 3 נבואות כהפטורות לסדר זה הפותח בקריאת ה' אל משה. 1. מנבואות מיכה [תרי עשר יא:לג] קול ה' לעיר יקרא ותושיה יראה שמך שמעו מטה ומי יעדה: זו נבואת תוכחת מוסר על שחיתות ראשי העם. 2. מנבואות ישעיה [כ"ה] אני אגיד דברתי אף-קראתיו הביאתיו והצליח דרכו: זו נבואת גאולה. 3. נבואת שמואל הראשונה [בלא] ויקרא ה' אל-שמואל ויאמר הנני. הפטרה זו היא על בסיס ההקבלה בין משה לשמואל: משה ואהרן | בכהניו ושמואל בקראי שמו קראים אל-ה' והוא יענם: [תהלים, מזמור צח שלנו:ו] רבי ינאי הכיר את ההפטרות והוא רומז את כולן בפיוטו לסדר זה:

זה קרא קוראִיךְ / ויקריא קריאיִךְ // עֲדַת קוראיִךְ / קהל מקוראיִךְ [על פי ספר שמואל]
נדברו לך יושר / דבר למו ישיר // קול לך ישאו / ומד ברותיך כפא ישאו
יקרא קול / לעיר קוראִים קול // ... שנאָה בקול / פאָהב בקול [על פי נבואת מיכה]
יצלח דברך / יצליח קראִיךְ // פדיברתה וקראתה דבר וקרא [על פי נבואת ישעיה]

ויקרא

א הַבְּקָר וּמִן־הַצֹּאֵן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבָּנְכֶם: אִם־עֲלֶה קֶרְבָּנוּ מִן־הַבְּקָר זָכָר
 ד תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה: וּסְמָךְ
 ה יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֵלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבְּקָר לִפְנֵי
 יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
 ו סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֵלָה וְנִתַּח אֹתָהּ לְנִתְחִיָּה:
 ז, ח וְנִתְּנוּ בְנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וְעָרְכוּ
 בְנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפָּדָר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר
 ט עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וְקָרְבוּ וְכָרְעוּ יָרְחָץ בַּמַּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־
 י הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶה אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: וְאִם־מִן־ב

תרגום אונקלוס

תורי ומן ענא תקרבון ית קורבנכון ג אם עלתא קורבניה מן תורי דכר שלים יקרבה לתרע משפן זמנא יקריב יתיה לרעוא ליה קדם יי ד ויסמוך ידיה על ריש עלתא ויתרעי ליה לכפרא עלוהי ה ויכוס ית בר תורי קדם יי ויקרבון בני אהרן כהניא ית דמא ויזרקון ית דמא על מדבחא סחור סחור די בתרע משפן זמנא ו וישלח ית עלתא ויפלג יתה לאברהא ז ויתנון בני אהרן כהנא אשתא על מדבחא ויסדרון אעיא על אשתא ח ויסדרון בני אהרן כהניא ית אבריא ית רישא וית תרבא על אעיא די על אשתא די על מדבחא ט וגויה וכרעוהי יחלל במיא ויסק כהנא ית כולא למדבחא עלתא קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי י ואם מן פירוש רש"י

"הכהנים": את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר "דם דם" שתי פעמים, להביא את שנתערב במינו, או בשאינו מינו. יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות או בחטאות החיצוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר "דמו": וזרקו. עומד למטה וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם נתון בד' רוחות המזבח. או יכול יקיפנו בחוט, תלמוד לומר "וזרקו", ואי אפשר להקיף בזריקה. אי "וזרקו", יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר "סביב". הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ארבע: אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפרק: (ו) והפשיט את העלה. מה תלמוד לומר "העלה", לרבות את כל העולות להפשט ונתוח: אתה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים: (ז) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט בני אהרן הפהן. כשהוא כהונו, הא אם עבד בכגדי כהן הדיוט עבודתו פסולה: (ח) בני אהרן הכהנים. כשהם כהונו, הא כהן הדיוט שעבד בשמונה בגדים, עבודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט ונתוח, שכבר התז בשחיטה, לפיכך הצרך למנותו לעצמו: ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ למערכה: (ט) עלה. לשם עולה יקטרנו: אשה. כשישחטנו, יהא שוחטו לשם האש. וכל אשה לשון אש, פוארא בלע: ניחוח. נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני:

מן הבקר. להוציא את הנעבד: מן הצאן. להוציא את המקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית. כשהוא אומר למטה מן הענין "מן הבקר", שאין תלמוד לומר, להוציא את הטרפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשתפות: קרבנכם. מלמד שהיא באה נדבת צבור, היא עולת קיץ המזבח, הבאה מן המותרות: (ג) זכר. ולא נקבה. כשהוא אומר זכר למטה (פסוק י) שאין תלמוד לומר, זכר ולא טמטום ואנדורגינוס: תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהבאתו עד העזרה. מהו אומר "יקריב יקריב", אפלו נתערבה עולת ראובן בעולת שמעון, יקריב כל אחת לשם מי שהוא. וכן עולה בחלין, ימכרו החלין לצרכי עולות, והרי הן כלן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא. יכול אפלו נתערב בפסולין, או בשאינו מינו, תלמוד לומר "יקריבנו": יקריב אתו, מלמד שכופין אותו. יכול בעל פרחו, תלמוד לומר "לרצנו", הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני: לפני ה' וסמוך. אין סמיכה בכמה: (ד) על ראש העלה. להביא עולת חובה לסמיכה, ולהביא עולת הצאן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על פרייתו ומיתות בית דין או מיתה בידי שמים או מלקות, הרי ענשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה ועל לאו שנתק לעשה: (ה) ושחט והקריבו הכהנים. מקבלה ואילך מצות כהנה, למד על השחיטה שכשרה בזר: לפני ה'. בעזרה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו ששתייהן בבני אהרן: בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר

א

הִצֵּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכֹּשֶׁשִׁים אוֹ מִן־הָעֵזִים לְעֹלָה זָכַר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ:

ויקרא

יֹא וְשַׁחַט אֹתוֹ עַל יַרְךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן הַכְּהֹנִים

יב אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְנָתַח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פְּדָרוֹ

יג וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וְהִקְרַב

וְהִכְרַעַם יֶרֶחַץ בְּמַיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עֲלָה הוּא

אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

יד

וְאִם מִן־הָעוֹף עֲלָה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתּוֹרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה

שני

ג

טו אֶת־קָרְבָּנוֹ: וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמִלֵּק אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ

טז וְנִמְצָה דָּמֹו עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ: וְהִסִּיר אֶת־מְרֹאתוֹ בְּנִצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ

יז אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדֶּשֶׁן: וְשָׁפַע אֹתוֹ בַּכִּנְפָיו לֹא יִבְדִּיל

וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֲלָה הוּא אֲשֶׁה

תרגום אונקלוס

עֵנָא קורבניה מן אמריא או מן בני עזיא לעלתא דכר שלים יקרביניה יא ויכוס יתיה על צדא דמדבחה צפונא קדם יי ויזרקון בני אהרן כהניא ית דמיה על מדבחה סחור סחור יב ויפליג יתיה לאברוהי וית רישיה וית תרביה ויסדר כהנא יתהון על אעיא די על אשתא די על מדבחה יג ויגוא וכרעיא יחלל כמיא ויקרב כהנא ית כולא ויסק למדבחה עלתא הוא קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי יד ואם מן עופא עלתא קורבניה קדם יי ויקרב מן שפניניא או מן בני יונה ית קורבניה טו ויקרבינה כהנא למדבחה וימלוך ית רישיה ויסק למדבחה ויתמצי דמיה על כותל מדבחה טז ויעדי ית זפקיה באוכליה וירמי יתה לסטר מדבחה קידומא לאתר דמושדין קטמא יז ויפריק יתיה בגדפוהי לא יפריש ויסק יתיה כהנא למדבחה על אעיא די על אשתא עלתא הוא קורבן פירוש רש"י

הזפק: בנצתה. עם בני מעיה. ו"נוצה" לשון דבר המאוס, כמו "כי נצו גם נעו" (איכה קינה ד:טו), וזהו שתרגם אונקלוס "באוכליה", וזהו מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקרבן עמה ורבותינו זכרונם לברכה אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארבה, ונוטלו עם הנוצה שעל האור. בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא באבוס בעליה, נאמר "והקרב והכרעים ירחץ במים וגו' והקטיר" (לעיל פסוק ג), ובעוף שגזון מן הגזל נאמר "והשליך" את המעים שאכל מן הגזל: אצל המזבח קדמה. במזרחו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל בקר ודשון מזבח הפנימי והמנורה, וכלם נבלעים שם במקומן: (יז) ושפע. אין שסוע אלא ביד, וכן הוא אומר בשמשון "וישסעהו כשסע הגדי" (שופטים יח:). בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפיו נוצתו: בכנפיו. נוצה ממש, והלא אין לך הדיוט שמריח ריח של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכתוב "והקטיר", כדי שיהא המזבח שבע ומהדר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לשתי חתיכות, אלא קורעו מגבו. נאמר בעוף "ריח ניחוח" ונאמר בבהמה "ריח ניחוח" (לעיל פסוק ט), לומר לך, אחד המרבה ואחד הממעט, ובלבד שיכון את לבו לשמים:

(י) ואם מן הצאן. וו מוסיף על ענין ראשון. ולמה הפסק, לתן רוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים מן העיזים. הרי אלו ג' מעוטין, פרט לזקן, ולחולה ולמזהם: (יא) על ירך המזבח. על צד המזבח: צפנה לפני ה'. ואין צפון בכמה: (יד) מן העוף. ולא כל העוף, לפי שנאמר "תמים זכר בבקר בכשבים ובעיזים" (להלן יח:ג), תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות. כול אף מחסר אבר, תלמוד לומר "מן העוף": תרים. גדולים ולא קטנים: בני יונה. קטנים ולא גדולים: מן התרים או מן בני היונה. פרט לתחלת הצייהוב שבזה ושבזה שהוא פסול, שגדול הוא אצל בני יונה וקטן אצל תורים: (טו) והקריבו. אפילו פרידה אחת יביא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי אלא בעצמו של כהן, קוצץ בצפרנו ממול הערף, וחותר מפרקתו עד שמגיע לסמינין וקוצצין: ונמצה דמו. לשון מיץ אפים (משלי ח:עג), "כי אפס המץ" (ישעיה ו:מד). כובש בית השחיטה על קיר המזבח והדם מתמצה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא, מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא, מסרס הוא, "ומלק והקטיר", וקדם הקטרה "ונמצה דמו" כבר: (טז) מראתו. מקום הראי "ס"א הרעיל, זה

א

יח ניחח ליהוה:

וּנְפֹשׁ כִּי־תִקְרֵיב קִרְבַּן מִנְחָה לַיהוָה ד

ב

יט

סֵלֶת יִהְיֶה קִרְבָּנוּ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לְבִנְהָ: וַהֲבִיֵּאה אֶל־בְּנֵי

ויקרא

אֶהָרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֵץ מִשֶּׁם מְלֵא קִמְצוֹ מִסְלֹתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לְבַנְתָּהּ

כ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכְרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וְהַנּוֹתֵרֶת

כא מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהָרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: וְכִי ה

תִּקְרַב קִרְבַּן מִנְחָה מֵאִפְּהַ תִּנּוֹר סֵלֶת חֲלוֹת מִצַּת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי

כב מִצּוֹת מְשַׁחִים בְּשֶׁמֶן: וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחְבֵּת קִרְבָּנָךְ ו

כג סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן מִצָּה תִהְיֶה: פְּתוֹת אֹתָהּ פְּתִים וַיִּצַקְתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן

תרגום אונקלוס

דמתקבל ברעוא קדם יי יה ונפש ארי יקרב קורבן מנחתא קדם יי סולתא יהי קורבניה ויריק עלה משחא ויתן עלה לבונתא יט וייתנה לות בני אהרן כהניא ויקמוץ מתמן מלי קומציה מסלתה וממשחה על כל לבונתה ויסק פהנא ית אדפרתה למדבחא קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי כ ודאשתאר מן מנחתא לאהרן ולבנוהי קודש קודשין מקורבנא דיי כא וארי תקריב קורבן מנחתא מאפה תנורא סולתא גריצן פטירן דפילן במשח ואספוגין פטירין דמשיחין במשח כב ואם מנחתא על מסריתא קורבנך סולתא דפילא במשח פטיר תהי כג בצע יתה ביצועין ותריק עלה משחא פירוש רש"י

אף הלבונה בהקטרה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלח או קרט לבונה פסולה: אזכרתה. הקמץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שבו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח: (כ) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, וההדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ה. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האשים: (כא) וכי תקרב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולמד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות והריקין משוחין. ונחלקו רבותינו במשיחתן, יש אומרים מושחן וחוזר ומושחן עד שכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחן כמין כי [עייני רש"י שמות כב:א] ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים. מה תלמוד לומר "בשמן בשמן" שתי פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה, שנאמר בו "ודף" (שמות כא:א). ושנינו במנחות (עו ע"א), כל המנחות האפויות לפני קמיצתן ונקמצות על ידי פתיתה, כלן באות עשור עשור חלות, והאמור בה 'ריקין' באה עשרה ריקין: (כב) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת. וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא צף, ומעשי המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן. וכלן טעונות שלש מתנות שמן, יציקה ובלילה ומתן שמן בכלי קדם לעשיתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שבווללן בעודן סלת: (כג) פתות אתה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיתה: ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליציקה. יכול אף מנחה מאפה תנור כן, תלמוד לומר

(יח) ונפש כי תקריב. לא נאמר "נפש" בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקדוש ברוך הוא, מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו: סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת שהיא הראשונה שבמנחות, ונקמצת כשהיא סלת כמו שמפרש בענין. לפי שנאמרו כאן חמשה מיני מנחות וכלן באות אפויות קודם קמיצה חוץ מזו, לכך קרויה מנחת סלת: סלת. אין "סלת" אלא מן החטין, שנאמר "סלת חטים" (שמות כב:ב), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר "ועשרון סלת וגו' למנחה" (ויקרא ט:כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על פלה: ונתן עליה לבנה. על מקצתה, מניח קמץ לבונה עליה לצד אחד. ומה ראית לומר כן, שאין רבוי אחר רבוי בתורה אלא למעט. דבר אחר, שמן על פלה מפני שהוא נבלל עמה ונקמץ עמה, כמו שנאמר "מסלתה ומשמנה" (פסוק ט), ולבונה על מקצתה, שאינה נבללת עמה ולא נקמצת עמה, שנאמר "על כל לבנתה", שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה בלה מעליה ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שיציקה ובלילה כשרים בור: (יט) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מצות כהנה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמד שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף באחת עשרה אמה של מקום דריסת רגלי ישראל: מלא קמצו. יכול מבורץ, מכבצץ ויוצא לכל צד, תלמוד לומר במקום אחר 'והרים ממנו בקמצו' (להלן פסוק טט), לא יהא כשר אלא מה שבתוך הקמץ. אי "בקמצו", יכול חסר, תלמוד לומר "מלא". הא כיצד, חופה שלש אצבעותיו על פס ידו, וזהו "קמץ" במשמע לשון העברית: על כל לבנתה. לבד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבנתה והקטיר.

א	כד	מְנַחֵה הוּא:	וְאִם-מְנַחַת מְרַחֶשֶׁת קָרְבָּנָךְ סֵלֶת בְּשֶׁמֶן ז	שלישי
כה	כה	תַּעֲשֶׂה:	וְהִבַּאת אֶת-הַמְנַחֵה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֲלֵה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֵל-	ויקרא
כו	כו	הַכֹּהֵן וְהַגִּישָׁה אֶל-הַמִּזְבֵּחַ:	וְהַרִים הַכֹּהֵן מִן-הַמְנַחֵה אֶת-אֲזִכְרֹתָהּ וְהִקְטִיר	
כז	כז	הַמִּזְבֵּחַ אֵשׁ רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:	וְהַנּוֹתַרְתָּ מִן-הַמְנַחֵה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	
כח	כח	קָדֹשׁ קְדָשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה:	כָּל-הַמְנַחֵה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה	
כט	כט	חֲמֵץ כִּי כָל-שָׂאֵר וְכָל-דְּבֵשׁ לֹא-תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֵשׁה לַיהוָה:	קָרְבַּן	
ל	ל	רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אִתְּם לַיהוָה וְאֶל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא-יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ:	וְכָל-	
			קָרְבַּן מְנַחְתְּךָ בַּמֶּלַח תִּמְלֹחַ וְלֹא תִשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מְנַחְתְּךָ	
לא	לא	עַל כָּל-קָרְבָּנָךְ תִּקְרִיב מֶלַח:	וְאִם-תִּקְרִיב מְנַחַת בַּכּוֹרִים ח	
לב	לב	לַיהוָה אָבִיב קְלוּי בָּאֵשׁ גֵּרֶשׁ כְּרָמְל תִּקְרִיב אֶת מְנַחַת בַּכּוֹרֶיךָ:	וְנָתַתְּ עָלֶיהָ	
לג	לג	שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְהָ מְנַחֵה הוּא:	וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִכְרֹתָהּ	
		מִגֵּרֶשֶׁה וּמִשֶׁמֶנָּה עַל כָּל-לְבַנְתָּהּ אֵשׁה לַיהוָה:		

תרגום אונקלוס

מְנַחְתָּא הוּא כד ואם מְנַחְתָּא דְרִתָּא קוֹרְבָנָךְ סוֹלְתָא בְּמִשַׁח תַּתְעַבְדַּ כה וְתִיתִי ית מְנַחְתָּא די יתְעַבֵּיד מֵאֲלִין קָדִים יי ויקְרִיבִנָה לֹת כְּהֵנָּא ויקְרִיבִנָה לְמִדְבַּחָא כו וְיַפְרִישׁ כְּהֵנָּא מִן מְנַחְתָּא ית אֲדַכְרֹתָהּ וְיִסַּק לְמִדְבַּחָא קוֹרְבַן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדִים יי כו וּדְאִשְׁתָּאֵר מִן מְנַחְתָּא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָוְהִי קוֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין מְקוֹרְבָנָא דִּי כה כָּל מְנַחְתָּא די תִּקְרִיבוּן קָדִים יי לֹא תַתְעַבֵּיד חֲמֵיע אַרִי כָּל חֲמִיר וְכָל דְּבֵשׁ לֹא תִסְקוּן מִנִּיהּ קוֹרְבָנָא קָדִים יי כט קוֹרְבַן קְדָמִי תִקְרִיבוּן יתְהוּן קָדִים יי וְלְמִדְבַּחָא לֹא יתִסְקוּן לְאִתְקַבֵּלָא בְּרַעְוָא ל וְכָל קוֹרְבַן מְנַחְתְּךָ בְּמִלְחָא תִמְלַח וְלֹא תִבְטַל מֶלַח קִים אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מְנַחְתְּךָ עַל כָּל קוֹרְבָנָךְ תִּקְרַב מִלְחָא לֹא וְאִם תִּקְרַב מְנַחַת בַּכּוֹרִין קָדִים יי אָבִיב קְלוּי בְּנֹר פִּירוּכִין רִפִּיכֵן תִּקְרִיב ית מְנַחַת בַּכּוֹרֶיךָ לֵב וְתַתֵּן עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְתִשׁוּי עָלֶיהָ לְבִנְתָּא מְנַחְתָּא הוּא לג וְיִסַּק כְּהֵנָּא ית אֲדַכְרֹתָהּ מִפְּרוּכָה וּמִמְשַׁחָה עַל כָּל לְבִנְתָּהּ קוֹרְבָנָא קָדִים יי

פירוש רש"י

"עָלֶיהָ", אוֹצִיא אֶת הַחֲלוֹת וְלֹא אוֹצִיא אֶת הַרְקִיקִין, וְנִסְוֶה הַמִּים בְּחָג: עַל כָּל קָרְבָּנָךְ. עַל עוֹלַת בְּהֵמָה וְעוֹף וְאִמּוֹרֵי כָּל הַקְּדָשִׁים כְּלֵן: (לא) וְאִם תִּקְרִיב. הַרִי "אִם" מִשְׁמַשׁ בְּלִשׁוֹן "כִּי", שֶׁהִרִי אֵין זֶה רְשׁוּת, שֶׁהִרִי בְּמְנַחַת הַעֹמֵר הַכְּתוּב מְדַבֵּר, שֶׁהִיא חוֹבָה. וְכֵן "וְאִם יִהְיֶה הַיָּבֵל וְגו'" (במדבר לו:ד): מְנַחַת בַּכּוֹרִים. בְּמְנַחַת הַעֹמֵר הַכְּתוּב מְדַבֵּר, שֶׁהִיא בָּאָה אָבִיב, בְּשַׁעַת בְּשׁוּל הַתְּבוּאָה, וּמִן הַשְּׁעוּרִים הִיא בָּאָה. נֹאמֵר כֹּאן "אָבִיב" וְנֹאמֵר לְהֵלֵךְ "כִּי הַשְּׁעֵרָה אָבִיב" (שמות ו:מד). קְלוּי בָּאֵשׁ. שְׁמִיבִשִׁין אוֹתוֹ עַל הָאוֹר בְּאָבוּב שֶׁל קְלָאִים, שְׂאֵלוּלֵי כֵן אֵינָה נִטְחָנֶת בְּרִיחִים, לְפִי שֶׁהִיא לְחָה. גֵּרֶשׁ כְּרָמְל. גְּרוּסָה בְּעוֹדָה לְחָה. גֵּרֶשׁ. לְשׁוֹן שְׂבִירָה וְטַחֲנִינָה, גְּרוּסָה בְּרִיחִים שֶׁל גְּרוּסוֹת, כְּמוֹ "וַיִּגְרַס בַּחֲצִץ" (איכה קינה ג:טז), וְכֵן "גְּרוּסָה נִפְשִׁי" (תהלים מזמור קטז שלנו:כ), כְּרָמְל. בְּעוֹד הַכּוֹר מְלֹא שֶׁהַתְּבוּאָה לְחָה וּמְלֹאָה בְּקִשְׁיִן שְׁלֵה, וְעַל כֵּן נִקְרָאִים הַמְּלִילוֹת "כְּרָמְל", וְכֵן "וְכָרְמֶל בְּצִקְלָנוּ" (מלכים כא:יז):

מפתח סדרי התנ"ך בפסוק שבראש סדר כח ביחזקאל קודם קורבן המנחה לכל הקורבנות ושהאחת מן-הצאן מן-המאתים ממשקה ישראל למנחה ולעולה ולשִׁלְמִים לְכַפֵּר עָלֵיהֶם נֹאֵם אֲדָ' א': ראש סדר ג כאן עוסק במנחת כהן גדול וראש סדר כה בכמדבר נקבע במנחת הביכורים שבהג שבועות.

א	לד	וְאִם-זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוּ אִם מִן-הַבֶּקָר הוּא מִקְרִיב אִם-זָכַר אִם-נִקְבָּה ט	רביעי ג
לה	לז	תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ לִפְנֵי יְהוָה: וְסִמֶּךָ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוּ וְשַׁחֲטֵהוּ פָתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב: וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֹלֶב לז	ויקרא
לח	לח	אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב: וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהן אֲשֶׁר עַל-הַכֶּסֶלִים וְאֶת-הִיתְרָת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלִיֹּת יִסִּירֶנָּה: וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי-אֹהֶל הַמִּזְבֵּחַ עַל-הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל-הָעֲצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה:	
לט	מ, מא	וְאִם-מִן-הַצֹּאֵן קָרְבָּנוּ לְזָבַח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכַר אוֹ נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ: אִם-כֶּשֶׁב הוּא-מִקְרִיב אֶת-קָרְבָּנוּ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה: וְסִמֶּךָ אֶת-יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוּ וְשַׁחֲט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶל אֶת-דָּמֹו עַל-הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב: וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה חֹלְבוֹ הָאֵלִיָּה תְּמִימָה לְעֻמַּת הָעֶצֶה יִסִּירֶנָּה וְאֶת-הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב: וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהן אֲשֶׁר עַל-הַכֶּסֶלִים וְאֶת-הִיתְרָת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלִיֹּת יִסִּירֶנָּה: וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן	מ

תרגום אונקלוס

לד ואם נכסת קודשֵׁיא קורבניה אם מן תורֵי הוא מקרב אם דכר אם נוקבא שלים יקרבניה קדם יי לה ויסמוך ידיה על ריש קורבניה ויכסיניה בתרע משפן זמנא ויזרקון בני אהרן פהניא ית דמא על מדבחה סחור סחור לו ויקרב מנכסת קודשֵׁיא קורבנא קדם יי ית תרפא דחפי ית גוא וית כל תרפא די על גוא לו וית תרתין פלגין וית תרפא די עליהן די על גססיא וית חצרא דעל כבדא על כוליתא יעדניה לח ויסקון יתיה בני אהרן למדבחה על עלתא די על אעיא די על אשתא קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי לט ואם מן ענא קורבניה לנכסת קודשֵׁיא קדם יי דכר או נוקבא שלים יקרבניה מ אם אימר הוא מקרב ית קורבניה ויקריב יתי קדם יי מא ויסמוך ית ידיה על ריש קורבניה ויכוס יתיה קדם משפן זמנא ויזרקון בני אהרן ית דמיה על מדבחה סחור סחור מב ויקרב מנכסת קודשֵׁיא קרבנא קדם יי תרביה אליתא שלמתא לקבל שזרתא יעדנה וית תרפא דחפי ית גוא וית כל תרפא די על גוא מג וית תרתין פלגין וית תרפא די עליהן די על גססיא וית חצרא דעל כבדא על כוליתא יעדנה מד ויסקנה פהנא

פירוש רש"י

לד) שלמים. שמטילים שלום בעולם. דבר אחר, "שלמים" ובמקום אחר הוא אומר "ואת היתרת מן הכבד" (ויקרא ד:מו): על הכבד על הכליות. לבד מן הכבד ולבד מן הכליות יסירנה לזו: (לח) על העלה. מלבד העולה, למדנו שתקדים עולת תמיד לכל קרבן על המערכה: (מ) אם כשב. לפי שיש באמורי הכשב מה שאין באמורי העז, שהכשב אליתו קרבה, לכך נחלקו לשתי פרשיות: (מא) וזרקו. שתי מתנות שהן ארבע, ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן באצבע אלא בחטאת: (מב) חלבו. המבחר שבו, ומהו זה, "האליה תמימה": לעמת העצה. למעלה מן הכליות היועצות:

א

הַמִּזְבֵּחַ לַחֵם אִשָּׁה לַיהוָה:

ויקרא

מָה, מוֹ וְאִם-עַז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה: וְסִמֵּךְ אֶת-יָדוֹ עַל-רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ יָא
 מוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶרֶן אֶת-דָּמוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְהִקְרִיב
 מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמְּכֻסָּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל-הַחֹלֶב
 מִח אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב: וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהן אֲשֶׁר עַל-
 מִט הַכֹּסֵלִים וְאֶת-הִיתָרֹת עַל-הַכֹּבֵד עַל-הַכְּלִיֹּת יְסִירָנָה: וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן
 נ הַמִּזְבֵּחַ לַחֵם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחֹחַ כָּל-חֹלֶב לַיהוָה: חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
 בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל-חֹלֶב וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ:

ב א, ב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דָּבָר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי-תַחַטָּא ג
 בְּשִׁגְגָה מִכֹּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וְעָשָׂה מֵאֲחַת מֵהֵנָּה: אִם
 הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחַטָּא לְאִשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּר בֶּן-
 ד בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת: וְהֵבִיא אֶת-הַפֶּר אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי
 ה יְהוָה וְסִמֵּךְ אֶת-יָדוֹ עַל-רֹאשׁ הַפֶּר וְשָׁחַט אֶת-הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה: וְלָקַח
 ו הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּר וְהֵבִיא אֹתוֹ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד: וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-
 אַצְבָּעוֹ בַּדָּם וְהִזָּה מִן-הַדָּם שְׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת-פְּרֹכֶת
 ז הַקֹּדֶשׁ: וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן-הַדָּם עַל-קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה

תרגום אונקלוס

למדבחה לחם קרבנא קדם יי מה ואם מן בני עזיא קרבנה ויקרבנה קדם יי מו ויסמוך ית ידה על רישיה ויכוס יתה קדם משכן זמנא ויזרקון בני אהרן ית דמה על מדבחה סחור סחור מו ויקרב מנה קרבנה קרבן קדם יי ית תרבא דחפי ית גוא וית כל תרבא די על גוא מח וית תרתין כלין וית תרבא די עליהן די על גססיא וית חצרא די על כבדא על כלייא יעדנה מט ויסקנון כהנא למדבחה לחם קרבנא לאתקבלא ברעוא כל תרבא קדם יי נ קים עלם לדרתיכון בכל מותבניכון כל תרבא וכל דמא לא תיכלון א ומליל יי עם משה למימר ב מלל עם בני ישראל למימר אנש ארי יחוב בשלו מכל פקודיא די די לא כשרין לאתעבדא ויעבד מן חד מנהון ג אם כהנא רבא ייחוב לחובת עמא ויקרב על חובתה די חב תור בר תורי שלים קדם יי לחטאתא ד וייתי ית תורא לתרע משכן זמנא לקדם יי ויסמוך ית ידה על ריש תורא ויכוס ית תורא קדם יי ה ויסב כהנא רבא מדמא דתורא ויעל יתה למשכן זמנא ו ויטבול כהנא ית אצבעה בדמא וידי מן דמא שבע זמנין קדם יי קדם פרוכתא דקודשא ז ויתן כהנא מן דמא על קרנת מדבחה קטורת בוסמיא קדם יי פירוש רש"י

(מד) לַחֵם אִשָּׁה לַהּ: לַחֵמוּ שֶׁל אִשׁ לְשֵׁם גְבוּהָ: לַחֵם. לְשׁוֹן מֵאֲכָל, וְכֵן "נִשְׁחִיתָה עֵץ בְּלַחְמוֹ" (ירמיה ו:מז), "עֶבֶד לַחֵם רַב" (דניאל ג:לט), "לְשִׁחוּק עֲשִׂים לַחֵם" (קהלת ד:לא): (ג) חֲקַת עוֹלָם. יָפָה מִפְּרֹשׁ בְּתוֹרַת כְּהֵנִים כָּל הַפְּסוּק הַזֶּה:

סדר ב (ב) מִכֹּל מִצְוֹת ה'. פֶּרְשׁוֹ רְבוּתִינוּ אֵין חַטָּאת בָּאָה אֵלָא עַל דָּבָר שֶׁזְדוֹנוֹ לָאוּ וְכֵרַת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת: מֵאֲחַת מֵהֵנָּה. מִמְקַצַּת אַחַת מֵהֵן, כְּגוֹן הַכּוֹתֵב בְּשֵׁבֶת 'שם' מִשְׁמַעוֹן, 'נח' מִ'נְחוּר', 'דן' מִ'דְּנִיאֵל': (ג) אִם הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ

יַחַטָּא לְאִשְׁמַת הָעָם. מְדַרְשׁוּ, אֵינוֹ חַיֵּב אֵלָא בְּהַעֲלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֵׂה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְאִשְׁמַת הָעָם "וְנִעַלְמָה דָּבָר מֵעֵינֵי הַקֹּהֵל וְעָשׂוּ" (להלן פסוק יג). וּפְשׁוּטוֹ לְפִי אַגְרָה, כְּשֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל חוֹטָא "אִשְׁמַת הָעָם" הוּא זֶה, שֶׁהֵן תְּלוּיִין בּוֹ לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם וּלְהַתְּפִלָּל בְּעֵדָם וְנַעֲשֵׂה מְקַלְקֵל: פֶּר. יָכוֹל זְקוּן, תְּלַמּוּד לּוֹמֵר "בֵּן". אֵי "בֵּן", יָכוֹל קְטָן, תְּלַמּוּד לּוֹמֵר "פֶּר", הָא כִּיְצַד, זֶה פֶּר בֵּן שְׁלֹשׁ: (ה) אֵל אֹהֶל מוֹעֵד. לְמַשְׁכֵּן, וּבְבֵית עוֹלָמִים לְהִיכָל: (ו) אֵת פְּנֵי פְּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ. כְּנֶגֶד מְקוֹם קִדְשֹׁתָהּ, מְכוּן כְּנֶגֶד בֵּין הַבַּדִּים, וְלֹא הָיוּ נוֹגְעִים דָּמִים בְּפְרֹכֶת, וְאִם נִגְעוּ נִגְעוּ:

ב אֲשֶׁר בָּאֵהָל מוֹעֵד וְאֵת | כָּל־דָּם הַפֶּר יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר־

ח פָּתַח אֵהָל מוֹעֵד: וְאֵת־כָּל־חֶלֶב פֶּר הַחֻטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֶלֶב הַמִּכְסֶּה

ט עַל־הַקָּרֵב וְאֵת כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב: וְאֵת שְׁתֵּי הַכִּלְיֹת וְאֵת־הַחֶלֶב

י אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֵת־הִיתָרֹת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכִּלְיֹת

יא יְסִירָנָה: כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירִם הַכֹּהֵן עַל מִזְבַּח

יב הָעֹלָה: וְאֵת־עוֹר הַפֶּר וְאֵת־כָּל־בְּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעָיו וְקָרְבּוֹ

יג וּפְרָשׁוֹ: וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הָפֶר אֶל־מַחוּץ לְמַחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טְהוֹר אֶל־שֹׁפַךְ

הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֲצִים בָּאֵשׁ עַל־שֹׁפַךְ הַדָּשָׁן יִשְׂרָף:

תרגום אונקלוס

די במשכן זמנא וית כל דמא דתורא יישוד ליסודא דמדבחה דעלתא די בתרע משכן זמנא ח וית כל תרב תורא דחטאתא יפרש מנה ית תרבא דחפי על גוא וית כל תרבא די על גוא ט וית תרתין קלין וית תרבא די עליהן די על גססא וית חצרא דעל כבדא על כליתא יעדנה י כמא די מתפרש מתור נכסת קודשיא ויסקנן פהנא על מדבחה דעלתא יא וית משך תורא וית כל בסרה על רישיה ועל כרעוהי וגוה ואוכלה יב ויפק ית כל תורא מברא למשוריתא לאתר דכי לאתר בית מישד קטמא ויוקיד יתה על אציא באשטא על אתר בית מישד קטמא יתוקד

פירוש רש"י

על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כלן לשון תוספת הן כמו 'מלבד': (יב) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטמאה, להשליך אבנים מנגעות ולבית הקברות, הצריך לומר "מחוץ למחנה" זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, כמו שפרשוהו רבותינו במסכת יומא (דף סח.) ובסנהדרין (דף מב): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסלק מן המזבח, כמו שנאמר "והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה" (להלן פסוק סה): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא ללמד שאפלו אין שם דשן:

(ז) ואת כל דם. שירי הדם: (ח) ואת כל חלב פר. 'חלב' היה לו לומר, מה תלמוד לומר "פר", לרבות פר של יום הכפורים לכליות ולחלבים וליתרת: החטאת. להביא שעירי עבודה זרה לכליות ולחלבים וליתרת: ידים ממנו. מן המחבר, שלא ינתחנו קודם הסרת חלבו: (י) כאשר יורם. כאותן אמורין המפרשין בשור זבח השלמים, וכי מה פרש בזבח השלמים שלא פרש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם אף זה שלום לעולם. ובשחיטת קדשים מצריכו ללמוד הימנו שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, בפרק 'איזהו מקומן' (זבחים מט:):

מפתח סדרי התנ"ך

הקדמה: העיקר השישי: אני מאמין באמונה שלמה, שכל דברי נביאים אמת. העיקר התשיעי: אני מאמין באמונה שלמה, שזאת התורה לא תהא מחלפת, ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא יתברך שמו. הקרבת הקורבנות היא יסוד מרכזי בתורה ועליה אנו חוזרים ומתפללים: יהי רצון מלפניך, ה' אוא, שייפנה בית המקדש במהרה בימינו, ותן חלקנו בתורתך, ושם נעבדך ביראה פימי עולם וכשנים קדמוניות. וערכה לה' מנחת יהודה וירושלים, פימי עולם וכשנים קדמוניות. וגם: יהי רצון מלפניך, ה' אוא, שתעלנו בשמחה לארצנו, ותטענו בגבולנו, ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו, תמידים כסדרם ומוספים פהלכתם.

השאלה שאני עוסק בה היא בבחירה של מסדר הסדרים שלא לקבוע ראשי סדרים בפסוקי קורבנות, למעט כמה בודדים היוצאים מהכלל. מדוע? הסדרים: הרחקה ממיקוד עבודת ה' בקרבנות עולה ושלמים

נביאי ישראל הרבו להדגיש שעיקר עבודת ה' היא בציות למצוותיו ובהליכה בדרכיו. עבודת הקורבנות הינה נדבך נוסף בעבודה זו. אלא שפעמים רבות נהגו ישראל בניגוד לציווי ה' ובאותה שעה הביאו את קרבנותיהם לבית המקדש.

כך נאמר בשמואל (ט:טח): "החפץ לה' בעלות וזבחים, כשמע בקול ה'". וכך אומר הנביא ישעיה (איא, טז-יז): "למה לי רב זבחים... רחצו הזכו הסירו רע מעלליכם מנגד עיני חדרו הרע. למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ שפטו יתום ריבו אלמנה".

וכך כותב הרמב"ם במורה הנבוכים [בתרגום הרב קאפה, חלק שלישי פרק לב, עמוד שנ טור ימני]: "ומחמת העניין הזה... רבתה בספרי הנביאים התוכחת לבני אדם על להיטותם לקרבנות, ובאר להם שאינן המטרה החשובה כשלעצמן... ואמר ירמיה כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציא אתם מארץ מצרים על דברי עולה וזבחה: כי אם את הדבר הזה צויתי אותם לאמר שמעו בקולי והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם" (המשך...)

ב' יג' וְאִם כָּל־עַדַּת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלַם דְּבַר מַעֲיִנֵי הַקֹּהֵל וְעָשׂוּ אֶחָת מִכָּל־ יג' ויקרא
 יד' מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאִשְׁמוּ: וְנִודְעָה הַחֲטָאתָ אֲשֶׁר חָטְאוּ
 עָלֶיךָ וְהִקְרִיבוּ הַקֹּהֵל פֶּרֶךְ־בָּקָר לַחֲטָאתָ וְהִבְיֵאוּ אֹתוֹ לְפָנַי אֹהֶל מוֹעֵד:
 טו' וְסָמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יָדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפֶּרֶךְ לְפָנַי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפֶּרֶךְ
 טז, יז' לְפָנַי יְהוָה: וְהִבְיֵא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּרֶךְ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד: וְטָבַל הַכֹּהֵן
 יח' אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לְפָנַי יְהוָה אֶת־פָּנָי הַפְּרֹכֶת: וּמִן־
 הַדָּם יִתֵּן | עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לְפָנַי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל־
 יט' הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר־פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְאֶת כָּל־חִלְבוֹ
 כ' יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ: וְעָשָׂה לֶפָר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לֶפָר הַחֲטָאתָ
 כא' כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וְכִפֵּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם: וְהוֹצִיא אֶת־הַפֶּרֶךְ אֶל־
 מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפֶּרֶךְ הָרִאשׁוֹן חֲטָאת הַקֹּהֵל
 הוּא:

תרגום אונקלוס

יג' וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּלּוּן וְיִהִי מִכְסָא פִתְגָמָא מַעֲיִנֵי קֹהֵל וְיַעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דִי לֹא כְּשֵׁרִין לֵאתְעַבְדָּא וְיַחֲבוּן
 יד' וְתִתְיַדַע חֻבְתָּא דִי חֲבוּ עֲלֵהּ וְיִקְרִיבוּן קֹהֵל תוֹר בַּר תוֹרֵי לַחֲטָאתָ וְיִתְיוֹן יְתָה לְקָדָם מִשְׁפָּן זִמְנָא טו' וְיִסְמְכוּן סְבִי כְנִשְׁתָּא יְתָ דִי־הוֹן
 על רִישׁ תוֹרָא קָדָם יי' וְיִכּוּס יְתָ תוֹרָא קָדָם יי' טו' וְיַעֲל כְּהֵנָּא רַבָּא מִדְּמָא דְתוֹרָא לְמִשְׁפָּן זִמְנָא יז' וְיִטְבּוּל כְּהֵנָּא אֶצְבָּעָה מִן דְּמָא וְיָדִי
 שֶׁבַע זִמְנִין קָדָם יי' יְתָ קָדָם פְּרֹכֶתָ יִהּ וּמִן דְּמָא יִתֵּן על קַרְנֹת מִדְּבַחָא דִי קָדָם יי' דִי בְמִשְׁפָּן זִמְנָא וְיְתָ כָּל דְּמָא יִשׁוּד לִיְסוּדָא דְמִדְּבַחָא
 דְעֻלְתָּא דִי בְתַרְע מִשְׁפָּן זִמְנָא יט' וְיְתָ כָּל תְּרַבָּה יִפְרֵשׁ מִנָּה וְיִסַּק לְמִדְּבַחָא כ' וְיַעֲבֹד לְתוֹרָא כְּמָא דִי עֲבַד לְתוֹרָא דְחֲטָאתָ כֵּן יַעֲבֹד לָהּ
 וְיִכְפֵּר עֲלֵיהוֹן כְּהֵנָּא וְיִשְׁתַּבַּק לְהוֹן כֹּא וְיִפַּק יְתָ תוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְאֹקִיד יְתָה כְּמָא דִי אֹקִיד יְתָ תוֹרָא קְדָמָּה חֲטָאת קֹהֵל הוּא

פירוש רש"י

(יג) עַדַּת יִשְׂרָאֵל. אלו סנהדרין: וְנִעְלַם דְּבַר. טעו להורות
 באחת מכל כריתות שבתורה שהוא מתר: הַקֹּהֵל וְעָשׂוּ. שְׁעָשׂוּ
 צבור על פיהם: (יז) אֶת פָּנַי הַפְּרֹכֶת. ולמעלה הוא אומר
 "אֶת פָּנַי פְּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ" (לעיל פסוק ו), מְשַׁל לְמִלְךְ שְׁפָרְחָה עֲלֵיו
 מְדִינָה, אִם מְעוּטָה סָרְחוּ פִמְלִיא שְׁלוֹ מִתְקִימָת, וְאִם כָּלָם סָרְחוּ
 אִין פִמְלִיא שְׁלוֹ מִתְקִימָת, אִף כֹּאן, כְּשִׁחְטָא כֹהֵן מְשִׁיחַ
 עֲדִין שֵׁם קֹדֶשׁ הַמְּקוֹם על המִקְדָּשׁ, מִשְׁחָטָאוּ כָּלָם חֵס וְשְׁלוֹם
 נִסְתַּלְקָה הַקֹּדֶשׁ: (יח) יְסוּד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. זה
 יְסוּד מְעַרְבֵי שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַפְּתָח: (יט) וְאֶת כָּל חִלְבוֹ יָרִים. אִף על

מפתח סדרי התנ"ך-המשך: גם חלוקת הסדרים תרמה את חלקה למאמץ חינוכי זה. אדגים זאת: סדרת צו פותחת בקרבן עולה. אך ראש סדר ג
 בוֹיִקְרָא נִקְבַע בְּמִנְחַת כֹּהֵן גְּדוּל, היא מנחת חינוך, הבאה מהצומח. בסדרת אמור שבויקרא כתובה פרשת המועדות. גם שם סדר יח פותח באיסור
 הבאת בעלי מום לקרבן וסדר יט בקורבן שתי הלחם המובא מהצומח. ולדעה אחרת הסדר שם מתחיל בפרשה הקודמת, ועוסק בקורבן העומר המובא
 מהצומח] גם בסדרת פינחס שבבמדבר מתחיל סדר כה בחג השבועות במנחת שתי הלחם.

חומשי תורה הפותח בקרבן הוא סדר ב בוֹיִקְרָא העוסק בקורבנות חטאת ואשם שבהם אין חשש שהמקריב יטעה לחשוב שה' זקוק לקרבן זה.
 גם ראש סדר כו ביחזקאל עוסק בקורבנות מנחה, חטאת ואשם. בראש סדר יב ביחזקאל כתוב ריח ניחוח. ובספר ויקרא, סדר ב פסוק לא כתוב ריח
 ניחוח על חטאת יחיד. בספרים שנכתבו אחרי ירמיהו ישנם סדרים שעניינם קרבנות ורובם קרבנות לעתיד לבוא כשישראל יעבדו את ה' כראוי.

ב

כב

אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחְטָא וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָה יִד

ה

ויקרא

בְּשִׁגְגָה וְאִשָּׁם: או־הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ

כד שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים: וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם

כה אֲשֶׁר־יִשְׁחַט אֶת־הָעֵלָה לְפָנָי יְהוָה חֲטָאת הוּא: וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת

כז בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֵלָה וְאֶת־דָּמּוֹ יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּד מִזְבַּח

כו הָעֵלָה: וְאֶת־כָּל־חֲלָבוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה כְּחֶלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֹּר עָלָיו

הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ:

כז

וְאִם־נִפְשׁ אַחַת תַּחֲטָא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בְּעִשְׂתָּהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה טו ששי

כח אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָה וְאִשָּׁם: אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא

כט קָרְבָּנוֹ שְׂעִירֵת עִזִּים תְּמִימָה נִקְבָּה עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: וְסָמַךְ אֶת־

ל יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם הָעֵלָה: וְלָקַח הַכֹּהֵן

מדמָה בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֵלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־

לא יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ: וְאֶת־כָּל־חֲלָבָהּ יִסִּיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֶלֶב מֵעַל־זֶבַח

הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן

וְנִסְלַח לוֹ:

תרגום אונקלוס

כב אם רבא יחוב ויעבד חד מכל פקודיא דיי אלהיה דלא כשרין לאתעבדא בשלו ויחוב כג או אתידע לה חובתה די חב בה וייתי ית קרבנה צפיר בר עזין דכר שלים כד ויסמוך ידה על רישא דצפירא ויכוס יתה באתר דיכוס ית עלתא לקדם יי חטאתא הוא כה ויסב כהנא מדמא דחטאתא באצבעה ויתן על קרנת מדבחה דעלתא וית דמה ישוד ליסודא למדבחה דעלתא כו וית כל תרבה יסק למדבחה כתרב נכסת קודשיא ויכפר עלוהי כהנא מחובתה וישתבק לה כו ואם אנש חד יחוב בשלו מעמא דארעא במעבדה חד מפקודיא דיי דלא כשרין לאתעבדא ויחוב כה או אתידע לה חובתה די חב וייתי קרבנה צפירת עזין שלמתא נקובתא על חובתה די חב כט ויסמוך ית ידה על ריש חטאתא ויכוס ית חטאתא באתר דעלתא ל ויסב כהנא מדמה באצבעה ויתן על קרנת מדבחה דעלתא וית כל דמה ישוד ליסודא דמדבחה לא וית כל תרבה יעדי כמא די מתעדא תרב מעל נכסת קודשיא ויסק כהנא למדבחה לאתקבלא ברעוא קדם יי ויכפר עלוהי כהנא וישתבק לה

פירוש רש"י

(כב) אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחְטָא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא פפרה על שגגתו, קל וחמר שמתחרט על זדונותיו: (כג) או הודע. כמו אם הודע. הרבה 'או' יש שמשמשין בלשון 'אם' ו'אם' במקום 'או', וכן "או נודע כי שור נגח הוא" (שמות טז:לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא הטר ולאחר מכאן נודע לו שאסור היה: (כד) במקום אשר ישחט את העלה. בצפון שהוא מפרש בעולה (לעיל א:יא): חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול: (כה) ואת דמו. שירי הדם: (כו) כחלב זבח השלמים. כמותן אימורין המפרשים בעז האמור אצל שלמים (לעיל א:מז-מח): (לא) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאמורי עז האמורים בשלמים:

מפתח סדרי התנ"ך

ראש סדר כ ביחזקאל מדבר על רשע החוזר בתשובה: "כל־חטאתו אשר חטא לא תזכרנה לו משפט וצדקה עשה חינו יחיה":. והוא מושווה על ידי הביטוי "חינו יחיה" לצדיק מעיקרו כו עוסק ראש סדר י שם: בחקותי יהלך ומשפטי שומר לעשות אמת צדיק הוא חיה יחיה נאם אד' א': המשותף לשניהם הוא הילוכם במשפט ובצדקה.

ב לב, לג ואם-כִּבֵּשׁ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לְחֻטָּאת נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה: וְסִמְךָ אֶת-יָדוֹ עַל טו ויקרא
 לד רֹאשׁ הַחֻטָּאת וְשַׁחַט אֹתָהּ לְחֻטָּאת בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה: וְלָקַח
 לה הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֻטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וַנִּתֵּן עַל-קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דָּמָה
 לה יִשְׁפֹךְ אֶל-יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ: וְאֶת-כָּל-חֹלְבֵי יָסִיר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב-הַכֹּשֶׁבַּ
 מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו
 הַכֹּהֵן עַל-חֻטָּאתוֹ אֲשֶׁר-חָטָא וְנִסְלַח לוֹ:
 לו וְנִפְשׁ כִּי-תַחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רֹאֵה אוֹ יַדַּע אִם-לֹא יִגִּיד יו
 לו וְנִשָּׂא עֹנֹנוֹ: אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל-דָּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה אוֹ
 לה בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת שֶׁרֶץ טָמְאָה וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא
 לה וְאֲשָׁם: אוֹ כִּי יִגַּע בְּטָמְאֹת אָדָם לְכָל טָמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ וְנִעְלַם
 לט מִמֶּנּוּ וְהוּא יַדַּע וְאֲשָׁם: אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבִטָּא בְּשִׁפְתָיִם לְהַרְעוֹ | אוֹ
 לה לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטֵא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יַדַּע וְאֲשָׁם
 מ לְאַחַת מֵאֵלֶּה: וְהָיָה כִּי-יֹאשֶׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוֹדָה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:

תרגום אונקלוס

לב ואם אימר ייתי קרבנה לחטאתא נקבא שלמטא ייתנה לג ויסמוך ית ידה על ריש חטאתא ויכוס יתה לחטאתא באתרא די יכוס ית עלתא לו ויטב כהנא מדמא דחטאתא באצבעה ויתן על קרנת מדבחא דעלתא וית כל דמה ישוד ליסודא דמדבחא לה וית כל תרפה יעדי כמא די מתעדא תרב אמרא מנכסת קודשיא ויסק כהנא יתהון למדבחא על קרבניא דיי ויכפר עלוהי כהנא על חובתה די חב וישתבק לה לו ואנש ארי יחוב וישמע קל מומי והוא סהיד או חזא או ידע אם לא יחוי ויקבל חובה לו או אנש די יקרב בכל מדעם מסאב או בנבלת חיתא מסאבא או בנבלת בעירא מסאבא או בנבלת רחשא מסאב ויהי מכסא מנה והוא מסאב וחב לה או ארי יקרב בסואבת אנשא לכל סוכתה די יסתאב בה ויהי מכסא מנה והוא ידע וחב לט או אנש ארי יקים לפרשא בספון לאבאשא או לאוטבא לכל די יפרש אנשא בקיום ויהי מכסא מנה והוא ידע וחב לתדא מאלין מ ויהי ארי יחוב לתדא מאלין ויודי די חב עלה

פירוש רש"י

(לג) ושחט אתה לחטאת. שתהא שחיטתה לשם חטאת: (לה) כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב הַכֹּשֶׁבַּ. שנתרבו אמוריו באליה, אף חטאת כשהיא באה כשבה טעונה אליה עם האמורין: על אשׁי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואיל"ש בלעז: (לו) וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים. בדבר שהוא עד בו, שהשביעוהו שבועה שאם ידע לו עדות שיעיד לו: (לז) או נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע וגו'. ולאחר הטמאה הזו יאכל קדשים או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת. במסכת שבועות (יד:) נדרש כן: וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ. הטמאה. ואשם. באכילת קדש או בביאת מקדש:

(לח) בְּטָמְאֹת אָדָם. זו טמאת מת: לכל טמאתו. לרבות טמאת מגע זבין וזבות: אֲשֶׁר יִטְמָא. לרבות הנוגע בבוטל נדה: בה. לרבות בולע נבלת עוף טהור: וְנִעְלַם. והוא ידע. ששכח הטמאה: וְאֲשָׁם. באכילת קדש או בביאת מקדש: (לט) בְּשִׁפְתָיִם. ולא בלב: הָרַע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו, כגון אכל ולא אכל, אישן ולא אישן: לְכָל אֲשֶׁר יִבְטֵא. לרבות לשעבר: וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ. ועבר על שבועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפרש פאן, אבל שבועה שיש בה כפירת ממוז אינה בקרבן זו אלא באשם (להלן פסוק נו-נז):

מפתח סדרי התנ"ך

טעות בחלוקת הפרקים הנובעת מחוסר הבנה: פסוק לו נקבע לראש פרק ה למרות שהוא עוסק בקורבן חטאת עולה ויורד. מחלק הפרקים טעה לחשוב שכאן מתחילים דיני קורבן אשם. רש"י בפסוק לט בדיבור המתחיל "ונעלם ממנו" מדגיש זאת.

[רש"י לא הכיר את חלוקת הפרקים. הוא נפטר עשרות שנים קודם ללידתו של מחלק הפרקים].

ב	וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הֶצֵּאן כַּשֶּׁבֶה	ויקרא
מב	או־שְׁעִירַת עֲזִים לְחֲטָאת וְכֹפֵר עָלָיו הִכְהֵן מִחֲטָאתוֹ: וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ	
די	שֶׁה וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תָרִים או־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לַיהוָה	
מג	אֶחָד לְחֲטָאת וְאֶחָד לְעֹלָה: וְהֵבִיא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר	
מד	לְחֲטָאת רֵאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל: וְהִזָּה מִדָּם	
מה	הַחֲטָאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהִנְשָׂאָר בָּדָם יִמְצָה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חֲטָאת	
מו	הוּא: וְאֶת־הַשְּׁנֵי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפֵּט וְכֹפֵר עָלָיו הִכְהֵן מִחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־	
מז	חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: וְאִם־לֹא תִשָּׁג יָדוֹ לְשְׁתֵּי תָרִים או־ יִחַ שְׁבִיעִי	
מח	לְשְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירַת הָאֶפֶה סֵלֶת לְחֲטָאת	
מט	לֹא־יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָה כִּי חֲטָאת הוּא: וְהֵבִיאוּ אֶל־	
	הַכֹּהֵן וְקִמֵּץ הַכֹּהֵן מִלֶּמְנָה מְלֹא קִמְצוֹ אֶת־אֲזֹכָרְתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל	
	אִשֵּׁי יְהוָה חֲטָאת הוּא: וְכֹפֵר עָלָיו הִכְהֵן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא מֵאֲחַת	
	מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ וְהִיְתָה לְכֹהֵן כַּמִּנְחָה: וַיִּדְבֵּר יְהוָה אֶל־ יִטּוּ i	

תרגום אונקלוס

מא וייתי ית אשמה קדם יי על חובתה די חב נקובתא מן ענא אמרתא או צפירת עזין לחטאתא ויכפר עלוהי כהנא מחובתה מב ואם לא תמטי ידה כמסת שיתא וייתי ית חובתה די חב תרתין שפנינין או תרין בני יונה קדם יי חד לחטאתא וחד לעלתא מג וייתי יתהון לות כהנא ויקרב ית די לחטאתא קדמיתא וימלוך ית רישה מלקבל קדלה ולא פרש מד וידי מדמא דחטאתא על כתל מדבחא ודאשתאר בדמא יתמצי ליסודא דמדבחא חטאתא הוא מה וית תנינא יעבד עלתא כדחזי ויכפר עלוהי כהנא מחובתה די חב וישתבק לה מו ואם לא תדבק ידה לתרתין שפנינין או לתרין בני יונה וייתי ית קרבנה די חב חד מן עסרא בתלת סאין סלתא לחטאתא לא ישוי עלה משחא ולא יתן עלה לבנתא ארי חטאתא היא מו וייתנה לות כהנא ויקמוץ כהנא מנה מלי קמצה ית אדכרתה ויסק למדבחא על קרבניא דיי חטאתא היא מה ויכפר עלוהי כהנא על חובתה די חב מחדא מאלין וישתבק לה ותהי לכהנא כמנחתא מט ומליל יי עם

פירוש רש"י

(מג) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעלה, למה הדבר דומה, לפרקליט שנכנס לרצות, רצה פרקליט נכנס דורון אחריו: ולא יבדיל אינו מולק אלא סימן אחר: ערף. הוא גבה הראש המשפיע לצד הצואר, "מול ערף" מול הראש את הערף, והוא אורך כל אחורי הצואר: (מד) והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מצוי (לעיל א:טו) ובחטאת הזאה ומצוי, אוחז בעוף ומתיו והדם נתן והולך למזבח: חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה: (מה) כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה בראש הפרשה: (מו) כי חטאת הוא. ואין בדין שיהא קרבנו מהדר: (מז) חטאת הוא. נקמצה ונקטרה לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה: (מח) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות ובדלות נאמר "מחטאתו" (לעיל פסוקים מא, מה), וכאן בדלי דלות נאמר "על חטאתו", דקדקו

רבותינו מכאן, שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשבה או שעירה והעני, יביא ממקצתן שתי תורים. הפריש מעות לשתי תורים והעני, יביא ממקצתן עשירית האיפה. הפריש מעות לעשירית האיפה והעשירי, יוסיף עליהן ויביא קרבן עשירי, לכך נאמר כאן "על חטאתו": מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות או בדלות או בדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול החמורים שבהם יהיו בכשבה או שעירה, והקלין יהיו בעוף, והקלין שפקלין יהיו בעשירית האיפה, תלמוד לומר "מאחת מאלה", להשוות קלין לחמורין לכשבה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירית האיפה בדלי דלות: והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבנותינו דרשו, "והיתה לכהן", ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר

ב מֹשֶׁה לֵאמֹר: נִפְשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחִטָּאָה בְּשִׁגְגָה מִקְדָּשֵׁי יְהוָה וְהֵבִיא
 אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תְּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף־שְׁקָלִים בְּשִׁקְל־הַקֹּדֶשׁ
 נא לְאָשָׁם: וְאֵת אֲשֶׁר חִטָּא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֶת־חַמִּישְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן
 אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהִכְהִין יַכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאָשָׁם וְנִסְלַח לוֹ:
 נב וְאִם־נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא וְעִשְׂתָּה אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָה כ
 נג וְלֹא־יָדַע וְאָשָׁם וְנִשָּׂא עֹנֹו: וְהֵבִיא אֵיל תְּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאָשָׁם
 אֶל־הַכֹּהֵן וְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח
 נד לוֹ: אָשָׁם הוּא אָשָׁם לַיהוָה:

תרגום אונקלוס

משה למימר נ אנש ארי ישקר שקר ויחוב בשלו מקודשא דיי וייתי ית אשמה קדם יי דכר שלים מן ענא בפרסנה כסף סלעין בסלעי קודשא לאשמא נא וית די חב מן קודשא ישלם וית חמשה יוסף עלוהי ויתן יתה לכהנא וכהנא יכפר עלוהי בדכרא דאשמא וישתבק לה נב ואם אנש ארי יחוב ויעבד חדא מפל פקודיא דיי די לא כשרין לאתעבדא ולא ידע ויחוב ויקבל חובה נג וייתי דכר שלים מן ענא בפרסנה לאשמא לת כהנא ויכפר עלוהי כהנא על שלוהיה דאשתלי והוא לא ידע וישתבק לה נד אשמא הוא על חובתה דהוא חב אשמא יקרב קדם יי

פירוש רש"י

מדה טובה. אם מדת פרענות המעטה ראה כמה מיתות נקנסו לו וילדורותיו, מדה טובה המרבה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו וילדורותיו וילדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. רבי עקיבא אומר, הרי הוא אומר "על פי שנים עדים או שלשה וגו'" (דברים יד:יא), אם מתקימת העדות בשנים, למה פרט לך הכתוב בשלשה, אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו פיוצא באלו לענין ענש והזמה, אם כן ענש הכתוב לנטפל לעוברי עברה כעוברי עברה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. רבי אלעזר בן עזריה אומר, "כי תקצר קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה" (דברים כ:א), הרי הוא אומר "למען יברכה וגו'" (שם), קבע הכתוב ברכה למי שבאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה, היתה סלע צרורה בכנפיו ונפלה הימנו ומצאה העני ונתפרנס בה, הרי הקדוש ברוך הוא קובע לו ברכה: (נג) בערפך לאשם. בערף האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן, לא נתכפר לו באשם זה, עד שיביא חטאת. הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואחר כך נמצא ההורג, הרי זה יהרג: (נד) אשם הוא אשם אשם. הראשון כלו קמוץ, שהוא שם דבר, והאחרון חציו קמץ וחציו פתח, שהוא לשון פעל. ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר דרוש הוא בתורת כהנים. "אשם אשם", להביא אשם שפחה חרופה שיהא איל בן שתי שנים [שזה שתי סלעים], יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מצרע, תלמוד לומר "הוא":

מנחת נדבת כהן, שהיא ב"כליל תהיה לא תאכל" (להלן ג:ה): (נ) כי תמעל מעל. אין 'מעילה' בכל מקום אלא שנוי, וכן הוא אומר "וימעלו באלהי אבותיהם ויזנו אחרי אלהי עמי הארץ" (דברי הימים ב:נט), וכן הוא אומר בסוטה "ומעלה בו מעל" (במדבר ה:ב): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש. והיכן הזהר, נאמר כאן "חטא" ונאמר להלן "חטא" בתרומה, "ולא ישאו עליו חטא" (להלן יז:לג), מה להלן הזהיר, אף כאן הזהיר. אי מה להלן לא הזהיר אלא על האוכל, תלמוד לומר "תמעל מעל" רבה: מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יצאו קדשים קלים: איל. לשון קשה, כמו "ואת אילי הארץ לקח" (יחזקאל ט:יז), אף כאן קשה, בן שתי שנים: בערפך כסף שקלים. שיהא שוה שתי סלעים: (נא) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחמש להקדש: (נב) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שבא ספק פרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חלב ושמן לפניו וכסבור ששתיהן התר ואכל את האחת. אמרו לו אחת של חלב היתה, ולא ידע אם זו של חלב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי, ומגן עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן ביא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. רבי יוסי הגלילי אומר, הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את מי שידע. רבי יוסי אומר, אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, צא ולמד מאדם הראשון, שלא נצטווה אלא על מצות לא תעשה ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו וילדורותיו. וכי איזו מדה מרבה, של טובה או של פרענות, הוי אומר

ב נה, נו וידבר יהוה אל-משה לאמר: נפש פי תחטא ומעלה מעל ביהוה וכחש כא ויקרא
 נז בעמיתו בפקדון או-בתשומת יד או בגזל או עשק את-עמיתו: או-מצא
 אבדה וכחש בה ונשבע על-שקר על-אחת מכל אשר-יעשה האדם
 נח לחטא בהנה: והיה כ-יחטא ואשם והשיב את-הגזלה אשר גזל או את-
 העשק אשר עשק או את-הפקדון אשר הפקד אתו או את-האבדה אשר
 נט מצא: או מכל אשר-ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו וחמשתיו
 ס יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו: ואת-אשמו יביא ליהוה
 סא איל תמים מן-הצאן בערפך לאשם אל-הכהן: וכפר עליו הכהן לפני
 יהוה ונסלח לו על-אחת מכל אשר-יעשה לאשמה בה:

תרגום אונקלוס

נה ומליל יי עם משה למימר נו אנש ארי יחוב וישקר שקר קדם יי ויכרב בחברה בפקדונא או בשתפות ידא או בגזלא או אניס ית חברה
 נו או אשכח אבדתא ויכרב בה ואשתבע על שקרא על חדא מכל די יעבד אנשא למיחב בהן נח ויהי ארי יחטי ויחוב ויתב ית גזלא די גזל
 או ית עשקא די עשק או ית פקדונא די אתפקד לותה או ית אבדתא די אשכח נט או מכל די ישתבע עלוהי לשקרא וישלם יתה ברישיה
 וחמשה יוסף עלוהי לדי הוא דילה יתננה ביומא דחובתה ס וית אשמיה ייתי לקדם יי דכר שלים מן ענא בפרסנה לאשמא לות כהנא
 סא ויכפר עלוהי כהנא קדם יי וישתבק לה על חדא מכל די יעבד למיחב בה

פירוש רש"י

(נו) נפש פי תחטא. אמר רבי עקיבא, מה תלמוד לומר
 "ומעלה מעל בה", לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן
 אינו עושה אלא בעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהוא מכחש
 מכחש בעדים ובשטר, אבל המפקיד אצל חברו אינו רוצה
 שתדע בו נשמה אלא שלישי שביניהם, לפיכך בזמן שהוא
 מכחש מכחש בשלישי שביניהם: בתשומת יד. ששם בידו ממון
 להתעסק או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום:
 או עשק. הוא שכר שכיר: (נז) וכחש בה. שפפר על אחת

מכל אלה "אשר יעשה האדם", לחטא ולהשבע על שקר
 לכפירת ממון: (נח) פי יחטא ואשם. כשיכיר בעצמו לשוב
 בתשובה לדעת ולהודות "פי יחטא ואשם":
 (נט) בראשו. הוא הקרן, ראש הממון: וחמשתיו. רבתה תורה
 חמשות הרבה לקרן אחת, שאם כפר בחמש ונשבע והודה,
 חוזר ומביא חמש על אותו חמש, וכן מוסיף והולך עד
 שיתמעט הקרן שנשבע עליו פחות משנה פרוטה.
 לאשר הוא לו. למי שהממון שלו:

מפתח סדרי התנ"ך

הפטר סדר ב הפותח בקורבן חטאת היא כנבואת יחזקאל המדבר על צדיק בן רשע שאינו נענש על חטאי אביו. הכלל הוא: הן כל-הנפשות לי הנה
 כנפש האב וכנפש הבהן ליהנה הנפש החטאת היא תמות: יחזקאל מתאר 3 דורות במשפחה אחת: ואיש כיהיה צדיק ועשה משפט וצדקה: כנבואה
 זו כמעט כל החטאים וכל המצוות הן במצוות שבין אדם לחבירו. .. ואת-אשת רעהו לא טמא ואל-אשה נדה לא יקרב: ואיש לא יונה חבלתו חוב
 ישיב גזלה לא יגזל לחמו לרעב יתן ועירם יכסה-בגד: בנשך לא-יתן ותרבית לא יקח מעול ישיב ידו משפט אמת יעשה בין איש לאיש: ודינו:
 בחקותי יהלך ומשפטי שמר לעשות אמת צדיק הוא חיה חיה נאם אד' א': אך בנו בחר בדרך אחרת: והוליד בן-פריץ שפך דם ... בנשך נתן ותרבית
 לקח וחי לא יחיה את כל-התועבות האלה עשה מות יומת דמיו בו יהיה: הנכד רואה את דרכי אביו: והנה הוליד בן וירא את-כל-חטאת אביו אשר
 עשה ויראה ולא יעשה כהן: ... מעזי השיב ידו נשך ותרבית לא לקח משפטי עשה בחקותי הלך הוא לא ימות בעון אביו חיה יחיה: [טל-ב:יט]

הסיבה לאורכו של סדר ב: כדי למעט בגנותן של ישראל.

אורך סדר ממוצע בתורה הוא כשלשים ושמונה פסוקים.

ונראה שהאריכו את סדר כה בשמות ואת סדר ב בויקרא ואת סדר כב בדברים ואת סדר א בישעיה ובתרי עשר כדי למעט בגנותן
 של ישראל. בסדר כה בשמות מתואר מעשה העגל, ובסדר ב בויקרא ישנן חמישים ושלש לשונות חטא, ובסדר כב בדברים נמצאת התוכחה וגם
 סדר א בישעיה וסדר א בתרי עשר הם דברי תוכחות.

וְלֹא־אֶתִי קִרְאתָ	עַם־זוֹ יִצְרֵתִי לִי תִהְלֵתִי יִסְפְּרוּ:	וְלֹא־אֶתִי קִרְאתָ	נ
לֹא	יַעֲקֹב כִּי־יִגְעַת בִּי יִשְׂרָאֵל: לֹא־הִבִּיאתָ לִי שָׁה עֲלֵתֶיךָ וּזְבַחֶיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא	לֹא	נא
הַעֲבַדְתֶּיךָ בַּמִּנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתֶּיךָ בַּלְבֹּנָה: לֹא־קִנִּיתָ לִי בַכֶּסֶף קִנְיָה וְחֶלֶב זְבַחֶיךָ		הַעֲבַדְתֶּיךָ בַּמִּנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתֶּיךָ בַּלְבֹּנָה: לֹא־קִנִּיתָ לִי בַכֶּסֶף קִנְיָה וְחֶלֶב זְבַחֶיךָ	נב
לֹא הִרְוִיתָנִי אֶךְ הַעֲבַדְתָּנִי בַחֲטָאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בַעֲוֹנוֹתֶיךָ: אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מִנְחָה		לֹא הִרְוִיתָנִי אֶךְ הַעֲבַדְתָּנִי בַחֲטָאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בַעֲוֹנוֹתֶיךָ: אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מִנְחָה	נג
פְּשָׁעֶיךָ לְמַעַנִי וְחֲטָאתֶיךָ לֹא אֲזַכֵּר: הִזְכִּירְנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפְּרָה אֶתְּךָ לְמַעַן		פְּשָׁעֶיךָ לְמַעַנִי וְחֲטָאתֶיךָ לֹא אֲזַכֵּר: הִזְכִּירְנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפְּרָה אֶתְּךָ לְמַעַן	נד
תִּצְדָּק: אָבִיךָ הִרְאִישׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי: וְאַחֲלַל שָׂרִי קֹדֶשׁ וְאַתָּנָה לְחֶרֶם		תִּצְדָּק: אָבִיךָ הִרְאִישׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי: וְאַחֲלַל שָׂרִי קֹדֶשׁ וְאַתָּנָה לְחֶרֶם	נה, נו
יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים:		יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים:	
וַעֲתָה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדֵי וְיִשְׂרָאֵל בַּחֲרָתִי בּוֹ: כֹּה־אָמַר יְהוָה עֲשֹׂה וְיִצְרָךְ מִבֶּטֶן		וַעֲתָה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדֵי וְיִשְׂרָאֵל בַּחֲרָתִי בּוֹ: כֹּה־אָמַר יְהוָה עֲשֹׂה וְיִצְרָךְ מִבֶּטֶן	נז, נח
יַעֲזָרְךָ אֶל־תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְיִשְׂרוּן בַּחֲרָתִי בּוֹ: כִּי אֶצְק־מִים עַל־צָמָא וְנוֹזְלִים		יַעֲזָרְךָ אֶל־תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְיִשְׂרוּן בַּחֲרָתִי בּוֹ: כִּי אֶצְק־מִים עַל־צָמָא וְנוֹזְלִים	נט
עַל־יַבְשָׁה אֶצְק רֹחַל עַל־זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־צֹאצְאֶיךָ: וְצִמְחוּ בִּבְיִן חֲצִיר כַּעֲרָבִים		עַל־יַבְשָׁה אֶצְק רֹחַל עַל־זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־צֹאצְאֶיךָ: וְצִמְחוּ בִּבְיִן חֲצִיר כַּעֲרָבִים	ס
עַל־יְבֵלֵי־מַיִם: זֶה יֹאמֵר לִיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם־יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יְדוֹ לִיהוָה		עַל־יְבֵלֵי־מַיִם: זֶה יֹאמֵר לִיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם־יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יְדוֹ לִיהוָה	סא
וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה:		וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה:	
כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רֹאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן		כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רֹאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן	א
וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים: וּמִי־כְמוֹנֵי יִקְרָא וְיִגִּידָה וְיַעֲרֹכָה לִי מִשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם		וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים: וּמִי־כְמוֹנֵי יִקְרָא וְיִגִּידָה וְיַעֲרֹכָה לִי מִשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם	ב
וְאִתִּיּוֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֲנָה יִגִּידוּ לָמוֹ: אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֶל־תִּרְהוּ הֲלֹא מֵאֵז הַשְּׁמַעְתֶּיךָ		וְאִתִּיּוֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֲנָה יִגִּידוּ לָמוֹ: אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֶל־תִּרְהוּ הֲלֹא מֵאֵז הַשְּׁמַעְתֶּיךָ	ג
וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַדֵי הַיֵּשׁ אֱלוֹהַּ מִבְּלַעֲדֵי וְאֵין צוּר בַּל־יִדְעֵתִי: יִצְרִי־פֶסֶל כָּלֶם תִּהְיוּ		וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַדֵי הַיֵּשׁ אֱלוֹהַּ מִבְּלַעֲדֵי וְאֵין צוּר בַּל־יִדְעֵתִי: יִצְרִי־פֶסֶל כָּלֶם תִּהְיוּ	ד
וְחִמּוּדֵיהֶם בַּל־יֹעִילוּ וְעַדֵיהֶם הִמָּה בַּל־יִרְאוּ וּבַל־יִדְעוּ לְמַעַן יִבְשׁוּ: מִי־יִצֵּר אֵל		וְחִמּוּדֵיהֶם בַּל־יֹעִילוּ וְעַדֵיהֶם הִמָּה בַּל־יִרְאוּ וּבַל־יִדְעוּ לְמַעַן יִבְשׁוּ: מִי־יִצֵּר אֵל	ה
וּפֶסֶל נִסְךָ לְבַלְתִּי הוֹעִיל: הֵן כָּל־חֲבָרְיוֹ יִבְשׁוּ וְחַרְשֵׁים הִמָּה מֵאֲדָם יִתְקַבְּצוּ כָלֶם		וּפֶסֶל נִסְךָ לְבַלְתִּי הוֹעִיל: הֵן כָּל־חֲבָרְיוֹ יִבְשׁוּ וְחַרְשֵׁים הִמָּה מֵאֲדָם יִתְקַבְּצוּ כָלֶם	ו
יַעֲמְדוּ יִפְחָדוּ יִבְשׁוּ יַחַד: חָרַשׁ בְּרוֹזַל מַעֲצָד וּפְעַל בְּפִתָּם וּבַמִּקְבּוֹת יִצְרָהוּ		יַעֲמְדוּ יִפְחָדוּ יִבְשׁוּ יַחַד: חָרַשׁ בְּרוֹזַל מַעֲצָד וּפְעַל בְּפִתָּם וּבַמִּקְבּוֹת יִצְרָהוּ	ז
וַיִּפְעֲלֵהוּ בְזָרוּעַ כְּחוֹ גַם־רַעַב וְאֵין כֹּחַ לֹא־שָׁתָה מִים וַיִּיעֶף: חָרַשׁ עֲצִים נָטָה קוֹ		וַיִּפְעֲלֵהוּ בְזָרוּעַ כְּחוֹ גַם־רַעַב וְאֵין כֹּחַ לֹא־שָׁתָה מִים וַיִּיעֶף: חָרַשׁ עֲצִים נָטָה קוֹ	ח
יִתְאַרְהוּ בַשָּׂרָד יַעֲשֶׂהוּ בַמִּקְצָעוֹת וּבַמְחֻוּגָה יִתְאַרְהוּ וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ		יִתְאַרְהוּ בַשָּׂרָד יַעֲשֶׂהוּ בַמִּקְצָעוֹת וּבַמְחֻוּגָה יִתְאַרְהוּ וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ	
כְּתַפְאֶרֶת אָדָם לְשִׁבְת בַּיִת: לְכָרֶת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאַלּוֹן וַיֵּאמְרֵן־לוֹ		כְּתַפְאֶרֶת אָדָם לְשִׁבְת בַּיִת: לְכָרֶת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאַלּוֹן וַיֵּאמְרֵן־לוֹ	ט
בַּעֲצֵי־יַעַר נָטַע אֲרֵן וּגְשָׁם יִגְדֵל: וְהָיָה לְאָדָם לְבָעַר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיְחַם אֶף־יִשְׁתִּיק		בַּעֲצֵי־יַעַר נָטַע אֲרֵן וּגְשָׁם יִגְדֵל: וְהָיָה לְאָדָם לְבָעַר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיְחַם אֶף־יִשְׁתִּיק	י

כאן מסיימים
התימנים

יא וְאָפָה לֶחֶם אֶף-יַפְעֵל-אֵל וַיִּשְׁתַּחֲוּ עֲשֵׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגְּדוּ-לָמוֹ: חֲצִיּוֹ שָׂרָף בְּמוֹ-אֵשׁ
 עַל-חֲצִיּוֹ בְּשֹׁר יֹאכֵל יִצְלַח צָלִי וַיִּשְׁבַּע אֶף-יָחֵם וַיֹּאמֶר הָאֵח חַמּוֹתַי רְאִיתַי
 יב אֹר: וּשְׂאָרֵיתוֹ לְאֵל עֲשֵׂה לְפִסְלוֹ יִסְגֹּד [יִסְגְּדוּ] - לוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּתְפַּלֵּל אֱלֹהֵי וַיֹּאמֶר
 יג הֲצִילָנִי כִּי אֵלֵי אָתָּה: לֹא יִדְעוּ וְלֹא יִבְיִנוּ כִּי טַח מְרֹאוֹת עֵינֵיהֶם מִהַשְׁכִּיל
 יד לַבְּתָם: וְלֹא-יִשְׁיב אֶל-לְבוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-תְבוּנָה לְאִמֹּר חֲצִיּוֹ שָׂרָפְתִּי בְּמוֹ-אֵשׁ
 וְאֶף אֶפְיִתִּי עַל-גַּחְלִיו לֶחֶם אֶצְלַח בְּשֹׁר וְאֹכֵל וַיִּתְרוּ לְתוֹעֵבָה אֶעֱשֶׂה לְבוֹל עֵץ
 טו אֶסְגֹּד: רַעַה אֶפֶר לֵב הוֹתֵל הִטָּהוּ וְלֹא-יִצְיֵל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׂקַר
 טז בְּיַמֵּינִי: זָכַר-אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל כִּי עַבְדֵי-אָתָּה יִצְרָתִיךָ עֹבְדֵי-לִי
 יז אָתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִנְשָׁנִי: מַחִיתִי כָעֵב פְּשָׁעֶיךָ וְכַעֲנַן חַטָּאוֹתֶיךָ שׁוֹבָה אֵלַי כִּי
 יח גְּאֻלְתֶּיךָ: רָנוּ שָׁמַיִם כִּי-עֲשֵׂה יְהוָה הָרִיעוּ תַחְתֵּינֹת אָרֶץ פָּצְחוּ הָרִים רִנָּה יַעַר
 וְכָל-עֵץ בּוֹ כִּי-גָאֵל יְהוָה יַעֲקֹב וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: ססססססס

מפתח סדרי התנ"ך ההפטרה של סדרת ויקרא לפי מנהג בני תימן מסתיימת בפסוק הראשון של סדר יח. רשימות הסדרים נשמרו בקרב עדה זו והן מופיעות בספר התיג'אן.

ככל הנראה, גם העליות לתורה לפי המנהג התימני הבלדי, נקבעו בהתחשב בחלוקת הסדרים. בבדיקה שערכתי, כ- 90% מראשי הסדרים נבחרו כעליות בתורה במנהג הבלדי, בעוד שבמנהג הרווח ברוב עדות ישראל האחוז הכללי בכל חמשת החומשים הוא כ- 80%.

קובץ זה הוא חלק מיוזמת "שיבה לבצרון" שמטרתה לעורר את המודעות לחלוקה היהודית של התנ"ך לסדרים. במסגרת זו הוצאנו עד כה חמישה חומשי תורה המסודרים לפי חלוקה זו ואת החוברת "מפתח סדרי התנ"ך" הכוללת עיון במשמעויות האמוניות והחינוכיות שלה.

כל הזכויות שמורות לבצלאל אריאל © מותר להפיץ קובץ זה ללימוד תורה, אך לא למטרה מסחרית.

לקבלת קובץ שבועי עם פרשת השבוע, תרגום אונקלוס ופירוש רש"י

נא לפנות אל: beariel@gmail.com

או להירשם ישירות בקבוצת גוגל "שיבה לבצרון":

<https://groups.google.com/group/sdarim>